

Q. D. B. V.
DISSERTATIO INAUGURALIS MEDICA
DE
LIENE,

QVAM,
RECTORE MAGNIFICENTISSIMO,
SERENISSIMO PRINCIPE AC DOMINO,
DOMINO

GVILIELMO HENRICO,
DVCE SAXONIAE, IVLIACI, CLIVIAE, MONTIVM,
ANGARIAE ET WESTPHALIAE, & reliqua,
JVSSV ET AVTORITATE
ILLVSTRIS ATQVE GRATIOSISSIMI COLLEGII MEDICI IN ALMA SALANA,

SVB PRÆSIDIO
RVDOLFFI GVILIELMI CRAVSII,
HEREDITARII in Mellingen/
PHILOSOPH. ET MEDIC. DOCT. PRAX. ET. CHIM. PROF.
PVBL. ACADEMIAE SALANÆ SENIORIS, ET
N.C. COLLEGÆ,

Præceptoris, Patroni, ac Promotoris sui aeternum devenerandi,

PRO LICENTIA

DOCTORIS GRADVM ET PRIVILEGIA, MORE MAIORVM,
LEGITIME CAPESSENDI,

Publico Philiatororum examini exponit

DANIEL CHRISTOPH. WIDER,
WEISENBVRGO-FRANCVS,
IN AVDITORIO MAIORI,

Horis ante & pomeridianis consvetis,
ad diem Decembr. Anno M DCCV.

LIENÆ, LITTERIS KREBSIANIS.

19

DEO
PATRIÆ
PARENTI
ET
PATRONIS.

Q. D. B. V.

§. 1.

Legi materiam de LIENE,
tristissimam quidem visam, (nam
Veteres Splenem melancholico Sa-
turno consecrarunt, juxta versum:
*Splenem Saturno, tetrâ nam bile,
senescit;*

Tristibus & Vitam sustinet ille modis.)

Sed non adeò sterilem; siquidem de eâ multi
celeberrimi Viri proluxissimè scripserunt, quamvis
non omnibus satisfecerint; Difficile enim est, ipsius
verum usum explicare; Liceat nobis in præsentì,
quia in posterum V. D. tractatulum de hâc mate-
riâ scribere propositum stat, mentem nostram, pace
Excellentissimi Dn. Præsidis, in hâc re, saltim brevis-
simè, exercitii gratiâ exponere.

§. 2. Notum est, Veteres Lienem pro viscere
habuisse *ad vitam simpliciter necessario*? Quod
ipsum tamen refutant experimenta eorum, qui non
semel, sed iteratâ vice Lienem exciderunt, salvâ a-
nimalis vitâ; Et quanquam aliqui negent, id fieri
posse, & pro re impossibili habeant, produnt tamen

A 2

eò

eò ipsò, quod manus suas operi nunquam admo-
verint. Reverà hoc olim præstitisse Æsculapium
Lipsiensem, etiam post mortem celeberrimum, D.
Michaëlis, multis non ignotum est: Et, ut quidam
volunt, idem etiam ante Lugduni Batavorum, &
in Anglia à *Jovilio*, & *Scharburgio*, oprato cum
successu, in Canibus peractum fuit.

§. 3. Nec dissimulandum est, Venerandum
meum D. *Parentem* aliquoties in Canibus id feli-
citer tentasse, & per biennium aluisse Canem, cui
Lien fuit exsectus, quin & ipse ego ante aliquot se-
ptimanas feliciter hoc experimentum tentavi in ca-
ne, qui adhuc vivit, & sanus est. Idem quoque in
fele tentavimus, quæ tamen, propter certas circum-
stantias post decimum quartum demum diem mor-
tua est. Nihilominus tamen exinde patet, *Vivere
posse animalia absque Liene*; id quod *dubium* red-
dit ipsius *usum*. Ut autem, quæ probabilior sit Au-
thorum opinio eò melius appareat, de *Lienis* no-
mine, *substantiâ*, *connexione*, & *vasis* solliciti pri-
mò erimus, cum, antequam hoc fiat, de usu certi
quid asserere non possimus.

§ 4. LIEN nomen suum dicitur habere vel
à *λεῖν*, quod *levis*, *mollisque* sit, vel, secundum B.
Mæbium, à *λαγός* *levus*, *sinister*, quia in sinistro hy-
pochondrio situs est; *Becmannus* *Manuduct.* ad
lingu.

lingu. Lat. dicit hoc viscus vulgò etiam Vocari *linguofum*, cum, juxta *Hippocratem* *lingua bubule*, secundum *Aristotelem*, *Suilla* figuram repræsentet; alii à *lambendo* deducunt, quasi malignos humores avidè ingurgitet, sed minus rectè. Dicitur quoque *Splen*, secundum aliquos à *splendore*, quem tamen nullum, nisi lividum habet. Græcis vocatur $\sigma\lambda\omega$, juxta *Hoffmannum*, ἀπό τῆσ ἀν λιασ, vel juxta *Baubinum*, ἀπό τῆσ εἰσ εἰαυτὸν ἐπιπῶ ἀδὲ τὰ Φαυλιθέντα τὸν ὑγρῶν, quod in se ipsum attrahat malignos humores; sed minus commodè. A *splenis* figura *plagula* & *pulvini* chirurgorum *splenia*, $\sigma\lambda\eta\nu\iota\alpha$ nomen acceperunt.

§. 5. Hoc saltem hîc notamus, quod multi multas derivationes excogitaverint, trita illâ opinione inebriati, quod Lien fœculentam & terrestrem melancholiam, adeoque impuritates sanguinis attrahat, & coquat, unde etiam *alterum hepar*, quod commune coctionis sit organum, nonnulli appellant, & *Reisnerus* per *peniculum*, vel *spongiam* extergentem reddit, quasi abstergat, & ad se rapiat crudum, fœculentumque sanguinem. Nos, missis hisce nominalibus virilitigiis, potius quæ sit *substantia* Lienis investigabimus, ut eò melius postmodum usum eruere queamus.

§. 6. *Substantiam* quod attinet, communiter

statuunt, quod sit *caro sui generis, parenchymatica,* mollis, rara, ac spongiosa, quò scilicet melius sanguinem crassum imbibere, & coquere queat. Sed *Bartholinus* dubiam facit hanc opinionem in *diatribe de Pulmonibus*, nec immeritò, nam nullam planè cum carne habet convenientiam, siquidem non cohæret distinctis & longis fibris, nec quoque ut caro rubet.

§. 7. Rectius forsan dici posset, *Lienis substantiam* potius esse *glandulosam*, quicquid etiam *Thomas VVarthonus* in contrarium statuatur. Confirmat hoc ipsum, ipsa natura glandularum conglomeratarum, quæ acinorum instar ex multis glandulis conglobatis constant; ita tamen, ut glandulæ illæ distinctæ, distinctis membranis ab invicem dividantur. Hæc omnia enim in Liene, si accuratè inspiciatur, observantur. Habet nempe multas ejusmodi glandulas minores, quæ distinctis membranis inter se invicem, acinorum instar distinguuntur. Ad sunt præterea multæ disseminations nervorum, ut in aliis glandulis conglomeratis, & habent eundem usum, quem aliæ glandulæ conglomeratæ; de quo tamen suo loco mox erit dicendum, & confirmavit nos, quod glandula quædam conglobata, tertio mense, post exemptum Lienem, in cane iterum fuit nata, prout multi cum Charissimo
 &

& Amantissimo *Domino Parente* viderunt, in Collegio Anatomico, *Wittebergæ*, ab Excell. D. *Losfo*, Professore quondam ibidem celeberrimo, ante aliquot annos habito.

§. 8. De *membranâ* circumvestiente Lienem, & distinguente acinos glandulosos consentiunt omnes, quod à peritonæo oriatur; tenuis est, & nonnunquam tenuissima; si tamen cum illâ hepatis conferatur, crassior apparebit, quò vim arteriosi sanguinis firmitus perferre possit.

§. 9. Quandoque etiam, præsertim in *Senibus*, incrassatur, & in cartilagine[m] evadit, ut referunt *Spigelius*, *Andernacus*, & *Baubinus*.

§. 10. De hâc membranâ statuit *Malpighius*, nobiscum quidem, quod per totum lienem sit disseminata, verùm dissentit, dum substantiam ejus totam esse membranaceam, probare quidem conatur experimentis, partim inflatione in Liene turgido factò, partim etiam in sicco, exemptione partis carnosæ; Ast concedere quidem possumus, quod possit inflari, concedimus quoque membranas, sed inde non sequitur, totam substantiam esse membranaceam; nam illa inflatio fit violento motu, quemadmodum eâdem ratione etiam mammillas inflare possumus. Cellulas illas, quas laudat, & finis, quos deprædicat, statuimus fieri propter rotundica-

ditatem glandularum, quemadmodum in pancreate hoc ipsum manifestè videtur.

§. 10. Nec ipse diffiteri potest *Malpighius*, glandulas quàmplurimas, acinorum instar, hinc inde esse disseminatas, ut potius membranæ propter glandulas sint factæ. Vidimus igitur, & certi sumus *substantiam Lienis esse glandulosam*. Nunc porrò quoquè ejus *situs, connexio, & Vasa* sunt perlustranda,

§. 11. Quod in *hypochondriaca regione*, & quidem *latere sinistro*, sub diaphragmate, inter vertebra & Ventriculum situs sit Lien, etiam *Tyronibus* notum est, qui situs propterea observandus, ut benè distinguere queamus, si aliquo morbo afficitur, ab aliis partibus. Existimant autem nonnulli, propterea in sinistro hypochondrio Lienem esse situm, ut tanquam hepar sinistrum superiori cederet, & esset organum concoctioni dicatum; cum ventriculo enim arctè connectitur, ut meritò statuendum sit, vel hujus de causâ unicè esse Lienem fabricatum,

§. 12. Cum aliis quidem quoque partibus connectitur, partim mediatè, partim immediatè; Potissimùm tamen mediantibus venis cum Ventriculo cohæret, & cum rene sinistro mediantibus membranis exiguis; & existimo singularem cum Ventriculo & rene sinistro habere communionem, quo-

quoniam observavit Excell. D. *Lossius*, tertio, post
exemtum Lienem, mense, glandulam quandam
permagnam Ventriculo & reni sinistro arctè fuisse
adnatam.

§. 13. De *Praternaturali connexione*, cum
propriè nihil faciat ad cognitionem, & investigati-
onem usus, silebimus, quanquam multæ existant
observationes, quod Lien hepatis, septo tranverso,
& aliis praternaturaliter fuerit adnexus.

§. 14. Hoc saltem adhuc quærendum est, an
quoque cum *pancreate* cohæreat *naturaliter*? quan-
doquidem nonnulli existimant, quod *succus pan-*
creaticus à Liene veniat; ii cum primis, qui secre-
tionem melancholiæ adhuc statuunt, atque, ne gra-
tis hæc dixisse videantur, dicunt, quod illud fiat
per ramum splenicum. Sed ego existimo, quod
non fiat naturaliter hæc connexio, nec quoque me-
lancholia per ramum splenicum excernatur, siquid-
em venæ non advehunt partibus sanguinem.

§. 15. *Vasa* quoque Lien, ut omnia reliqua
organa & partes obrinet, quæ sanè docent *eum in-*
utile Viscus non esse. *Arterias* enim accipit à Ra-
mo aortæ descendente, supra *Coeliacam* posito, &
proprio nomine ramus splenicus, seu Lienaris di-
citur, quia solus ad Lienem progreditur. Sunt
multi æquè ex veteribus, & Recentioribus, qui *Co-*

B liaci

liaci sobolem esse credunt, sed cum à particulari ad universale non statim valeat consequentia, videndum, à cujus trunco frequentius propullulet, & tunc ab aorta ramum hunc Lienarem provenire *avrofla* docebit. Dividitur hic ramus in varios surculos; antequam autem dividitur, spargit gastricam sinistram ex superiori parte, quæ medio posterioris ventriculi orificium ambit, & coronariam arteriam constituit, ex inferiori parte epiploicas sinistras producit, quæ ad intestinum Colon plurimos ramos mittunt. Divisione factâ, dividitur in duas ramos, superior in caput Lienis desinit, inferior eundem amplectitur. Ex superiori, vel potius ipsius capite, deducitur vas breve, per quod nonnulli dicunt, quod inspiretur ventriculo fermentum.

§. 16. Divisiones hæ valorum in ingressu sunt majores, dein sensim sensimque attenuantur, ut aranearum telis similes fiant, & disperguntur per totum parenchyma multis divagationibus.

§. 17. *Vena* à sinistro Venæ portæ ramo, qui minor, & splenicus dicitur, propagantur; Ex numero autem venarum Lienis, famosiores, & conspectiores sunt, *Vas breve*, & *ramus hæmorrhoidalis*: De hoc vase brevi multum queritur, unde oriatur, quâ parte lienis, an in capite, an caudâ ejus proveniat; an in fundum, an orificium ventriculi fini-

sinistrum implantetur; an oblitteretur inter mem-
branas, an verò easdem penetret, multum hâc de
re Anatomicorum filii disceptarunt, de quibus po-
terit legi D. *Job. Theodorus Schenckius*, quondam
Professor Medicinæ in hâc academia Salanâ cele-
berrimus, in *Schol. part.*

§. 18. Ortæ fuerunt istæ disceptationes, pro-
pterea, quod fermentum ventriculi, per vas breve
ipsi inspirari, nonnulli cum *Helmontio* statuerunt;
sed, quoniam existimo idem esse officium hujus
vasis, quod aliarum venarum est, parum de his
quæstionibus sum sollicitus; alia sanè via quæren-
da est, per quam ex liene ad ventriculum deve-
niat fermentum.

§. 19. *Nervi à sexti*, vulgò vagi paris ramo
deducuntur. Exilem nervum statuit *Galenus*, non-
nulli statuunt Lienis substantiam ipsam ex toto, non
ingredi nervos, sed in membranam oblitterari; ve-
rum, non in membranam, sed & ipsam substantiam
spargi, constanter asserit *Riolanus*, & confirmat hoc
Glissonius, qui dicit, in liene nervosarum fibrarum
ingens adesse satellitium.

§. 20. *De vasis lymphaticis* *VVartbonus* & *Char-
leton* audacter affirmant, quod nondum inventæ,
vel observatæ fuerint in Liene, quibus etiam Re-
centiorum nonnulli subscribunt. Solus *Francisc.*

Sylv. pro observatis habet; sed, an ipse observaverit, an ab alio fuerint observata, ex scriptis ejus non patet.

§ 21. Sanctè affirmare possum, vidisse me non solum haud obscure vasa lymphatica in splene bovis, recens mactati; quin, & in cane, ubi magna copia erat lymphæ, nuper observavimus, sed citò perierunt, quamvis ductum thoracicum arctissimè ligaverimus. In splene bovis jam dicti observavimus, quod lymphæ mota fuerit versus insertionem arteriæ & venæ, sed, quò tandem ex liene abierint, an in ventriculùm inserta fuerint, nondum penitus cognitum habemus. Existimamus tamen in ventriculùm terminari, quoniam factâ ligaturâ in ductu thoracico (chylifero) non intumescunt, ut cætera vasa lymphatica.

§. 22. Naturaliter semper *Lien unicus* est; Alii tamen geminum, triplicem, alterum alteri super impositum, propriisque vasis præditum, magnitudine autem sibi invicem non respondentem *Fallop.* & *Baubin.* conspexerunt. Nonnunquam planè *desst.* quemadmodum *Thomas Barthol.* refert. Sic etiam pecora in agro Cretensi, prope Cortinam, nullum Lienem habuisse, illis verò, quæ prope Cnison pascerentur, salvum & incolumem remansisse, author est præter *Vitruvium*, & *Plinium*, *Alexand. ab Alexandro.*

§. 23. *Magnitudo* lienis variat, pro subiecto-
rum diversitate : Homine tamen provida naturâ,
respectu cœterorum animalium satis magnum, ac
crassum Lienem, non tamen æque magnum in
omnibus concessit. In quibusdam satis magnus
reperitus fuit, & rationes reddunt Authores, quod
Melancholici fuerint. Triplo solito invenit *Hor-*
slius; Immensæ magnitudinis *Fabric. Hildanus*.
Sed falsum hoc esse, quod à Melancholiâ magnitu-
do oriatur, docuit invictissimus *Ferdinandus Ter-*
tius, sacratissimæ memoriæ, qui Melancholiâ hy-
pochondriacâ mortuus, parvum tamen, & admo-
dum exiguum habuit Lienem, teste *Wolffgango*
Hæfero.

§. 24. *Qualitates* Lienis quod concernit,
temperamentum dicitur habere moderatè calidum,
non nihil & ad siccitatem vergens, ob sanguinis spi-
rituosi copiam, quæ lententia *Hippocratis* fuit, *Libr.*
de Carnibus. Frigidum tamen statuit *Macrobius*,
alii conciliant, ut *Mundinus*, qui lienem, respectu
cutis dicit esse constitutionis calidæ & humidæ, in se
autem spectatum, esse temperamenti frigidi & sicci;
sed litem hanc Authoribus relinquimus. Nos,
quoniam statuimus omnium partium temperiem à
solo sanguine dependere, peculiaria temperamenta
non addimus.

§. 25. Idem quoque de colore Lienis est statuendum, nam, qualem humorem continet, talem colorem repræsentat, & sic non idem est in omnibus; in Embryone instar purpuræ rubet, ut & in sanis adultioribus: In adultis autem plerumque livescit; *Conringius* colorem lividum præter naturalem dicit.

§. 26. *Figura* varia est, nec semper longa, in quâ tamen communiter observantur; aliquando enim quadrata, aliquando rotunda observatur, ut ferè tot sint Lienis differentia, quot homines reperiuntur.

§. 27. *Superficies* non tam exasciata, atque levigata est, ut Hepatis; impressiones enim quasdam à costis habet, & prominentia tubercula adsunt, qualia in cute Elephantiasi correptorum cernuntur, ut propterea *Lindanus* dixerit, superficiem utriusque differre à superficie hepatis, quantum differt cutis sana, à cute Elephantiasi laborantis.

§. 28. De *Uso Lienis* non dubitamus, siquidem DEVS & natura nihil frustra faciunt. Equidem fuerunt nonnulli, qui inutile Microcosmi pondus illum pronunciarunt, ut propterea *Erast-Stratus* otiosum vicus Lienem dixerit, & *Democritus* frustra Lienem conditum esse audacter affirmaverit.

verit. *Ruffus Ephesus* horum vestigia legens, sple-
nem *ἀπρεξίον καὶ ἀνέγξιον* proclamat, cum quibus ple-
rique veterum consentiunt.

§. 29. Potissimum argumentum quod pro-
ferunt, est, Lienem citra periculum vitæ excindi
posse, quemadmodum *Plinius* scripsit: Peculiare
cursus impedimentum aliquando in eo esse, quam-
obrem inuratur cursoribus; & Liene per vulnus
etiam exempto, vivere animalia, tradunt. Cu-
jus opinionis fuere etiam *Aretæus*, *Haly Abbas*,
Roussetus, & alii. Me ipsum & venerandum Pa-
rentem excisionem hanc non semel peregisse, ani-
mali superflite, jam ante diximus.

§. 30. Sed exinde non sequitur, quoniam
excindi potest, quod sit pars planè inutilis; alias
eâdem ratione possem argumentari: testes & ute-
rus possunt excindi, E. sunt inutiles, quod sanè fal-
sissimum est, & experiuntur id, tam Mulierculæ,
quàm Eunucho, quod magna virtus in utero, & te-
stibus sita sit.

§. 31. Hoc equidem posset inde elici, non
esse simpliciter ad vitam necessarium, fortasse au-
tem potius ad illos usus minus aptum, quos veteres
Lieni ascripserunt.

§. 32.

§. 32. Veteres enim ad unum omnes in ea fuerunt opinione, Lienem esse illud sanguificationis organum, quod melancholiam generet, adeoque alterum hepar nominârunt, cum observatum sit, in defectu hepatis, Lienem ejus usum præstitisse. Verùm enim verò, postquam inventa fuit circulatio sanguinis, & chyli ductus accuratè fuit detectus, quod vasa lactea non ad hepar tendant, sed potius ad glandulas lumbares, & postmodum per ductum Thoracicum in venam axillarem sinistram infundatur chylus, non possumus non astruere, nullum viscus separatim esse organum sanguificationis, tum, quod ad illas partes non deveniat sub forma chyli, sed potius immediatè in sanguinem infundatur, tum quoque, quod sanguificatio potius actio sit similis, quàm organica: Et hinc concludimus, neque lienem esse ejusmodi sanguificationis organum; ut hâc ratione erronea sit veterum illa opinio. Ut taceam, quod quidam modernorum negent humorem illum melancholicum esse alimentitium, quò positò, corruiat sanè veterum opinio de usu ejus.

§. 33. Alii, qui agnoscunt circulationem sanguinis, & quod hepar non sanguificet, aliter rem explicant. Nam, dicunt, quod sanguis quidem
in

in corde fiat, sed opus habeat depuratione, unde hepar dicunt liberare sanguinem à bile excrementitiâ, Lienem autem à crassa, terrestri, & fœculentâ materiâ, quam vulgò dicunt melancholiam excrementitiâ. Probant hanc suam opinionem, quod Melancholici plerumque obstructionibus, vel scyrrho lienis laborent, si nempe illa materia fœculenta ex M. S. non excernatur, unde si illa impuritas sanguinis augeatur, varia Melancholicorum symptomata oriantur.

§. 33. Probant ulterius ab ipsâ naturâ coctionum, quæ non fit in momento, & propterea instituitur, ut particulæ inutiles & excrementitiæ secerantur, jam autem notum est, quod biliosæ in hepate, serosæ in renibus, particulæ terrestres in Liene secerantur &c. Verum enim verò hæc ipsa opinio veterum, & quorundam recentiorum, non videtur sat firmis niti rationibus: Quoniam non patet, quâ ratione illa depuratio fieri queat, cum exigua quantitas sanguinis ad lienem deferatur, & quidem per arterias exiguas. Idem sanè sanguis ad lienem defertur, qui ad omnes reliquas partes, jam autem, si verum esset, quod depuratio fiat in liene, sequeretur, omnes reliquas partes impuro nutriri sanguine, nec enim mihi imaginari possum,

C

parti-

particulas tantum terrestres, & melancholicas ad lienem propelli, siquidem pulsus est actio naturalis involuntaria, nec cor dicere poterit sanguini, vade tu huc, tu ad lienem, tu illuc.

§ 34. Et quamvis etiam aliqualis depuratio fortassis esset concedenda; nullæ tamen sunt viæ, nullus ductus, per quem excerni queat ipsa materia excrementitia terrestris. Necesse enim est, ut ex corpore eliminetur, quod noxium est, & inutile, quemadmodum etiam semper hoc observavit natura, dum per ureteres excernit serum, per nares mucum, per poros sudorem. Vias quidem monstrare volunt, alii occultas; alii poros ventriculi assumunt; alii dicunt, quod per vas breve excernatur illa materia excrementitia, alii dicunt, quod per ramum splenicum hoc fiat, & quidem plausibiliter, dum dicunt illum ramum communicare cum pancreate, & ibi deponere excrementum; Existimant enim succum pancreaticum esse nihil aliud quam veterum melancholiam. Adhuc probabilis esset, si diceretur per ramum hæmorrhoidalem in intestinum rectum deponi melancholiam, quoniam morbi splenetici solvuntur a pertione venarum hæmorrhoidalium.

§. 35. Verum enim vero viæ hæ non admittuntur

tuntur, quoniam inventâ circulatione sanguinis non-
 vimus, quod venæ non vehant de parte ad partem
 aliquid, sed potius illum sanguinem, qui ab arteri-
 is ad partes fuit pro nutritione delatus, & ut superflu-
 us reducendus est. Jam autem dum ramus sple-
 neticus non à liene aliquid vehit ad pancreas, sed
 potius versus portæ venam, inconueniens videtur,
 statuere, fieri per eundem excretionem: Nam
 vehit quoque sanguinem in se, cui admixta est
 melancholia, & sic iterum aliâ separatione opus
 haberet. Per arterias autem non defertur ad pan-
 creas, quoniam ex liene nihil vehere possunt,
 omne enim, quod in arteriis est, ex corde eò de-
 pellicitur. Idem iudicium esto de vase brevi, sive
 id vena, sive arteria statuatur.

§. 36. Ipsa substantia lienis etiam repugnat,
 quo minus statuere queamus fieri ibidem depura-
 tionem, ut quidam Veteres statuerunt. Aut enim
 in substantia fit, aut in vasis, aut ejus cavitate, jam
 autem nulla cavitas in liene conspicitur, quemad-
 modum fortasse in renibus pelvis, nam cavitas il-
 la, quam *Malpigh.* indigitat, talis non est, quæ
 ad secretionem facere posset. In vasis fieri non
 potest, nullam enim præ aliis habent prærogati-
 vam, nulla quoque peculiaris vis inest. Substan-

tia Lienis, quæ à nobis glandulosa statuitur, cum excretionem facere possit, quodammodo illis velificari videtur; sed illi hoc non statuunt, nec admittunt, quin potius substantiam carnosam dicunt, quæ hanc secretionem præstare non potest.

§. 37. Rationes quod concernit, sanè sufficientes non sunt, nec probant, quod debent: Et, licet etiam concedamus, fieri hanc excretionem per concoctionem; quod tamen in liene hæc fiat, nondum probatum est.

§. 38. Alii videntes has difficultates, statuunt quidem, depurationem fieri in liene, sed longè aliter rem explicant; existimant enim propter nullam aliam rationem Lienem esse condicum, quàm ut excrementitias particulas in se recipiat, non quidem quod concoctio quædam in Liene fiat publica, sed quod Lien ejusmodi particulis excrementitiis nutriatur: Præsupponunt enim, quod non omnes partes eodem nutrimento nutriantur, sed aliæ laudabilem sanguinem, aliæ alias particulas ex M. S. sibi pro sui nutritione sugant; ut enim, plantæ ex terrâ aliæ, alium sugunt humorem, sic partes quoque corporis modò has, modò illas sibi eligant ex M. S. convenientes particulas.

§. 39. Hinc præsupposito hoc, ulterius statuunt,

unt, lienem in sui nutrimentum exsugere particulas excrementitias, ut hâc ratione per accidens fiat sanguinis depuratio : Quæ opinio plausibilis quidem videtur, & variis quoque rationibus & experimentis probatur. Nam dicunt, Melancholici plerumque habent magnum lienem, & e contra puriori sanguine gaudentes parvos admodum ; hoc si verum esset plerumque, etiamsi non semper, res optimè declarari posset. Nam quoniam magna copia & ubertas adest particularum melancholicarum, multum quoque nutrimenti habere potest *Lien*, & ita in *magnam molem* excrescit ; e contra verò, si purus sit sanguis, & in parvâ copiâ particulas melancholicas in se contineat, *Lien propter defectum nutrimenti, utique crescere & augeri non potest, unde parvus* admodum apparet.

S. 40. Hoc quoque declarari commodè potest per illud, quod superius dixi : nimirum pecora in agro Cretensi, prope Corzinam, nullum Lienem, illa autem, quæ prope Cnison pascuntur, eum utique habere. Cum vero hoc mirum fortasse cuidam videri posset, quâ fiat hoc ? Communiter confugiunt ad illam responsionem, quod prope Cortinam in magnâ copiâ Splenium crescat, quod hodie vocatur Scolopendrium, quanquam

an verum sit, disputat celeberrimus *B. Rolfincius*.
 Hoc asplinum enim dicitur absumere Lienem;
 Illi autem, qui asserunt Lienem nutrir melanco-
 liâ, ita rem explicant, quod asplenum maximam
 vim habeat purificandi sanguinem, unde, cum
 quotidie pecora eò pascantur, nullum remaneat in
 sanguine melancholicum nutrimentum.

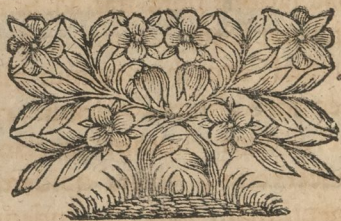
§. 41. Hinc dicunt propter defectum nutri-
 menti melancholici Lienem ab initio statim non
 adeò magnum fieri, & postmodum propter defe-
 ctum nutrimenti penitus exarescere, ut præter mem-
 branas nihil conspiciatur. Quemadmodum etiam
 lienem parvum fieri dicunt, si frequentius assu-
 mantur aquæ ferratæ; ita enim *Benivenius* dicit:
 Ab his, si non planè absumentur Lienes, valdopere
 tamen imminuuntur, cui nec *Moderni* refragantur.
 Ferrum enim habet egregiam vim acidum corri-
 gendi, ut hæc ratione pura fiat *M. S.* nec multum
 nutrimenti habeat Lien.

§. 42. Sed, utut hæc opinio plausibilis ad-
 modum, nec adeò absurda videatur, quia addunt,
 excisso liene, cum humor melancholicus in
 sanguine coarvetur, vivere quidem posse ani-
 malia, sed neutiquam sana esse. Indeque *Riolanus*
 dicat: qui liene privantur, postea deterius & infeli-
 cius

cius vivunt, quia sanguine crasso & impuro alicur
corpus; tantum abest ut sint graciliores, & ad o-
mnes corporis actiones agiliores.

§. 43. Non tamen plane vera videtur, quia sub-
stantia est glandulosa, quæ ejusmodi sanguine crasso
non potest nutriri; siquidem glandulæ sero potius
nutriuntur. Deinde quoque in scholis Veterum ab-
surdum habetur, partem quandam nutriri excre-
mento. Columbus, dum statuit nullam partem
nutriri excremento præter lienem, omnibus
risui se exposuit.

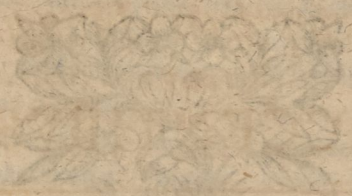
HIC FINIS ESTO,
DEO AVTEM OPTIMO MAXIMO
SIT
LAUS HONOR ET GLORIA
IN
ÆTERNVM.

divine, qui sapientia & imperio aliter
coram; tam cum seculis de his rebus, & ad
tantis corporis actiones & honoris.

in honorem plantaris videtur qui lab-
fuerit & glandis, qui eiusmodi & in hoc castro
non potest esse, quod eundem glandis, sed potius
nunciat. Unde duplex in his rebus
lucrum habetur, partem quaedam nunciat exci-
mator, & alios, cum nunciat partem
nunciat, & alios, cum nunciat partem

in hoc expoluit
MAG. RAIM. CASP.
DEO OPTIMO MAXIMO
SIT
LAVHONOR ET GLORIA
IN
ETERNUM
AMEN

OO A 6318

ULB Halle 3
002 933 500

SB

VD
18

Reho ✓ V D 17

D. B. V.

UNAVGVRALIS MEDICA
DE

E N E,

QVAM,
MAGNIFICENTISSIMO,
PRINCIPE AC DOMINO,
DOMINO
IO HENRICO,
IVLIACI, CLIVÆ, MONTIVM,
WESTPHALIÆ, & reliqua,
ET AVTORITATE
SSIMI COLLEGI MEDICI IN ALMA SALANA,

PRÆSIDIO
VILIELMI CRAVSII,
TARII in Mellingen/
C. DOCT. PRAX. ET. CHIM. PROF.
E SALANÆ SENIORIS, ET
COLLEGÆ,

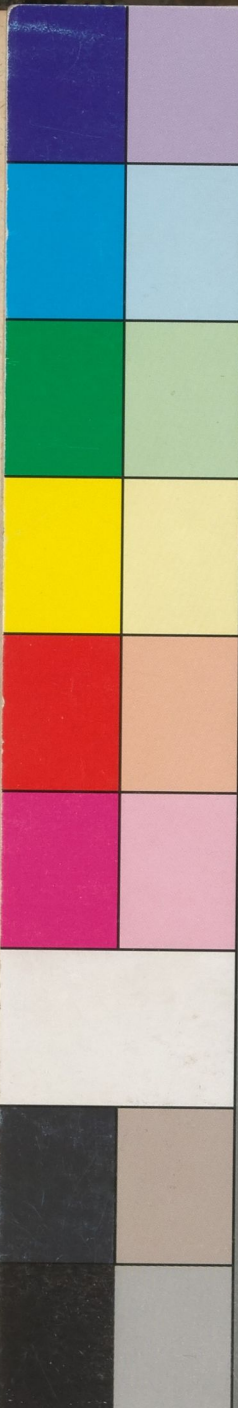
Promotoris sui aternum devenerandi,
LICENTIA

PRIVILEGIA, MORE MAIORVM,
IME CAPESSENDI,
atrorum examini exponit

RISTOPH. WIDER,

BVRGO-FRANCVS,
DITORIO MAIORI,
& pomeridianis confvetis,
Decembr. Anno M DCCV.

ITTERIS KREBSIANIS.

Centimetres

Inches

Blue

Cyan

Green

Yellow

Red

Magenta

White

3/Color

Black

Farbkarte #13

B.I.G.